

Ј.П.НАЦИОНАЛНИ ПАРК ТАРА
БРОЈ: 1244
ДАТУМ: 30.11.2015.
БАЛИНА БАШТА

**ГОДИШЊИ ПРОГРАМ
УПРАВЉАЊА РИБАРСКИМ ПОДРУЧЈЕМ
„НАЦИОНАЛНИ ПАРК ТАРА“
ЗА 2016. ГОДИНУ**

Програм израдили:
стручно лице:
Јосиповић Маријана

Референт рибарства:
Синиша Јевтић

Одговорно лице:
в.д. Директора
Драгић Караклић

Новембар, 2015.

САДРЖАЈ

ПОГЛАВЉЕ	Страна
УВОД	3
1. ПРОЦЕНА БИОМАСЕ И РИБОЛОВНОГ ПРИТИСКА НА РИБЉИ ФОНД НА ОСНОВУ ГОДИШЊИХ СТАТИСТИЧКИХ ПОКАЗАТЕЉА УЛОВА РИБОЛОВАЦА И РИБАРА	4
2. ДОЗВОЉЕНИ ГОДИШЊИ И ДНЕВНИ ИЗЛОВ РИБЕ ПО ВРСТАМА	13
3. ДИНАМИКА ПОРИБЉАВАЊА РИБАРСКОГ ПОДРУЧЈА ПО ВРСТАМА И КОЛИЧИНИ РИБА, ВРЕМЕНУ И МЕСТУ ПОРИБЉАВАЊА, КАО И ПОТРЕБНА НОВЧАНА СРЕДСТВА	15
4. МЕРЕ И НАЧИН ЗАШТИТЕ И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА РИБЉЕГ ФОНДА	16
5. ПРОГРАМ ЕДУКАЦИЈЕ РЕКРЕАТИВНИХ РИБОЛОВАЦА	19

УВОД

Национални парк „Тара“, чије су границе одређене Законом о Националним парковима („Службени гласник Републике Србије“, бр. 84/2015 од 06.10.2015. године), дат је на управљање Јавном предузећу „Национални парк Тара“ из Бајине Баште.

Применом новог Закона о националним парковима дошло је до проширења граница националног парка „Тара“ у оквиру којих се налазе следеће риболовне воде: река Брусница, река Рача 340 метара узводно од ушћа Мале реке до изворишта, река Дервента, река Врело од изворишта до ушћа у реку Дрину, река Батурски Рзав, река Караклијски Рзав, река „Бели Рзав“ од х.а. „Спајићи“ до места Бараковац, Коњска река, река Полошница („Црно Осоје“), река Јаревац, поток Совљак, Јокића поток, Алушки поток, Змајевачки поток, Поповића поток, хидро-акумулација „Бајина Башта“ (Перуђачко језеро) од ушћа реке Бруснице државном границом управно на матицу тока реке Дрине до круне бране Х.Е. „Бајина Башта“, хидро-акумулација „Крушчица“ (акумулација за водоснабдевање), повремена микроакумулација на Јаревцу, реверзибилна хидро-акумулација Заовинско језеро (језеро „Бели Рзав“), хидро-акумулација „Спајићи“, хидро-акумулација „Полошница“ („Црно Осоје“).

У складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“ 128/14) члан 3., Ј.П. „Национални Парк Тара“ је прибавио сагласност министра (бр. 324-07-305/2015-17 од 16.11.2015. године) на одређивање рибарског подручја „Национални Парк Тара“ у оквиру граница националног парка „Тара“, у којој се одређује и намена рибарског подручја за искључиво рекреативни риболов.

1. ПРОЦЕНА БИОМАСЕ И РИБОЛОВНОГ ПРИТИСКА НА РИБЉИ ФОНД НА ОСНОВУ ГОДИШЊИХ СТАТИСТИЧКИХ ПОКАЗАТЕЉА УЛОВА РИБОЛОВАЦА

На основу анализе узорака и анкета рибочуварске службе и локалних риболоваца утврђено је да риболовне воде рибарског подручја Националног парка „Тара“ насељавају врсте риба чији је преглед дат у табели бр.1 . Остале рибарствено важне карактеристике популација риба за сваку риболовну воду понаособ и/или њене секције дате су и анализирани у даљем тексту.

Табела бр. 1 Рибље врсте у водама рибарског подручја Националног парка „Тара“.

ВРСТА РИБЕ	1 – врсте риба које су насељавале акумулацију Перућац 1978. године, али које се нису нашле у нашим узорцима из 2007., 2010. и 2012. године. 2 - врсте које нису регистроване током узимања узорака у 2012. години, али су нашим ранијим истраживањима у 2007. и 2010. години забележене и сасвим извесно насељавају воде рибарског подручја „Национални парк Тара“.
SALMONIDAE	
Поточна пастрмка (поточна и језерска форма) <i>Salmo trutta</i>	
Младица <i>Hucho hucho</i> 1	
Дужичаста (калифорнијска) пастрмка <i>Oncorhynchus mykiss</i>	
Језерска златовчица <i>Salvelinus umbla</i> 1	
CYPRINIDAE	
Клен <i>Squalius cephalus</i>	
Скобаљ <i>Chondrostoma nasus</i>	
Плотица <i>Rutilus virgo</i>	
Бодорка <i>Rutilus rutilus</i>	
Речна мрена <i>Barbus barbuis</i>	
Поточна мрена <i>Barbus balcanicus</i>	
Пијор <i>Phoxinus phoxinus</i>	
Уклија (зека) <i>Alburnus alburnus</i>	
Плиска <i>Alburnoides bipunctatus</i> 1	
Шаран <i>Cyprinus carpio</i>	
Сребрни караш (бабушка) <i>Carassius gibelio</i>	
Лињак <i>Tinca tinca</i> 2	
Црноока деверика <i>Ballerus sapa</i> 2	
Црвенперка <i>Scardinius erythrophthalmus</i> 1	
Носара <i>Vimba vimba</i> 1	
Кркуша <i>Gobio obtusirostris</i> 1	
Толстолобик сиви <i>Hypophthalmichthys nobilis</i> 2	
SILURIDAE	
Сом <i>Silurus glanis</i>	
ESOCIDAE	
Штука <i>Esox lucius</i> 2	
COBITIDAE	
Велики вијун <i>Cobitis elongata</i> 2	
Златни (балкански) вијун <i>Sabanejewia balcanica</i> 2	
PERCIDAE	
Гргеч (бандар) <i>Perca fluviatilis</i>	
Шрац <i>Gymnocephalus schraetser</i>	
CENTRARCHIDAE	
Сунчица <i>Lepomis gibbosus</i>	

Хидро-акумулација «Бајина Башта» (Језеро «Перућац»)

Изградњом бране на реци Дрини створено је акумулационо језеро "Перућац" дуго око 52 км, са дубином до 85 м и ширином од 60 до 1800 м. У језерском басену акумулара се око 340 000 000 м³ воде од које се за производњу електричне енергије користи око 218 000 000 м³. Просечан годишњи протикај Дрине на месту где се налази брана је 349 м³/сек.

Температура језерске воде најнижа је у јануару и фебруару, највише су у јулу и августу. Укупни температурни услови, а посебно у пролећним месецима (април, мај, јун), су у принципу врло повољни за мрест и живот риба у језеру, али се дешава да због ниже температуре воде мрест у неким годинама почне нешто касније. Таква ситуација се одражава на квалитет риболовне сезоне због умањене активности риба. Што се хранидбене базе тиче, она је повољна и добро развијена. Веома бројна шкољка *Dreissenia* практично „обраста“ све подводне објекте (камење, стене, остатке дрвећа и др.). Међутим, периодично се догађа делимично испуштање воде из акумулације што утуче на деградацију хранидбених ресурса, а самим тим и на раст, развој и кретање рибе, односно у ловној сезони, померање рибе у дубље слојеве воде где има више хране. Овакве ситуације се тешко могу предвидети, самим тим и риболовна сезона те приходи од издатих дозвола.

Подаци о абунданцији, масеним односима, рибљем богатству и продукцији су дати у доњој табели.

Врста рибе	Абунданција (%)	Масени удео (%)	Богатство кг/ха	Производња кг/ха/год
Клен	3,7	4,1	22,3	10,8
Скобаљ	1,5	1,3	2,1	2,0
Плотица	28,5	46,5	152,6	119,7
Речна мрена	1,5	2,3	2,8	1,9
Сом	0,4	9,3	52,8	48,0
Гргеч	34,5	30,9	78,6	56,8
Сунчица	8,6	1,9	6,7	5,2
Уклија	12,8	1,0	65,1	43,2
Шрац	0,7	0,2	1,1	0,9
Бодорка	7,8	2,5	22,8	20,1
УКУПНО	100	100	406,9	308,6

Сви подаци су резултат истражних радова неопходних за израду Програма управљања из 2012 године. Обзиром да није било већег риболовног притиска у току 2013, 2014 и 2015. године, нити другог вида угрожавања ихтиофауне, сматрамо да је стање на крају 2015. године остало приближно исто као раније.

Хидро-акумулација „Заовине“

Од 1982. године воде акумулације Перућац, као и воде река Караклијски и Батурски Рзав се интензивније користе за производњу електричне енергије. То је постигнуто тако што је на планини Тари, недалеко од Заовина изграђена брана и створена акумулација „Заовине“ запремине око 180.000.000 м³ воде. Она покреће хидроелектрану „Бајина Башта 2“ која припада групи реверзибилних енергетских објеката. У кишном периоду и ноћу, када има довољно воде, а потрошња енергије се

смањи, јаким пумпама вода из акумулације Перућац се потискује у акумулацију Заовине кроз тунел дужине 8 км и пречника 7 м. У шпигевима потрошње електричне енергије вода из језера Заовине се користи за производњу енергије. Пошто прође кроз турбине, вода не отиче у Дрину, већ у језеро Перућац, те се може поново користити. Међутим, овакав режим рада ствара у језеру Заовине велике дневно-ноћне осцилације водостаја (и до 5 м). Ирегуларност осцилација има и сезонски карактер, па ово представља основну хидролошку одлику језера Заовине, која у великој мери утиче на насеље риба, пре свега на природни мрест.

Рибље насеље које се среће у акумулацији је настало углавном на бази врста које су у језеро унете радом великих пумпи из акумулације Перућац. Из тих разлога фауна риба је врло слична оној која се среће у језеру Перућац. Исходно, речице на којој је акумулација Заовине направљена, су углавном биле насељене поточном пастрмком, а вишекратним, најчешће непланским порибљавањима од стране риболоваца, у језеро је унета, на пример, и штука. Унете врсте су се добро аклиматизовале у акумулацији.

Подаци о абунданцији, масеним односима, рибљем богатству и продукцији су дати у табели која следи.

Врста рибе	Абунданција (%)	Масени удео (%)	Богатство кг/ха	Производња кг/ха/год
Поточна пастрмка	0,4	0,5	0,4	0,1
Дужичаста пастрмка	5,0	11,8	10,6	8,9
Клен	48,0	59,5	44,3	28,0
Скобаљ	3,6	11,0	14,1	10,8
Плотица	1,4	1,3	1,6	0,8
Речна мрена	1,0	1,2	4,8	2,9
Поточна мрена	2,5	1,3	5,6	3,1
Бодорка	5,0	1,7	7,8	5,0
Гргеч	30,6	9,1	21,0	17,6
Бабушка	0,4	2,3	4,7	3,3
Укљева	2,1	0,3	22,1	15,4
УКУПНО	100	100	137,0	95,9

За шарана, штуку и лињака који нису регистровани у узорцима из 2012. године, иако представљају значајне риболовне врсте, абунданције, масени удели и продукција нису могли да буду процењени, јер се врсте нису нашле у зорцима.

Сви подаци су резултат истражних радова неопходних за израду Програма управљања из 2012 године. Обзиром да није било већег риболовног притиска у току 2013, 2014 и 2015-е. године, нити другог вида угрожавања ихтиофауне, сматрамо да је стање на крају 2015-е. године остало непромењено.

Хидро-акумулација «Спајићи»

Рибље насеље које се данас среће у акумулацији Спајићи је настало на углавном на бази врста које су порибљавањима унете у језеро. Акумулација је формирана на току реке Бели Рзав коју је исходно насељавала само поточна пастрмка.

Подаци о абунданцији, масеним односима, рибљем богатству и продукцији који су дати у табели која следи базирају се на узорцима из 2007. године, пошто резултати опсервација на терену у нису констатоване значајније промене у станишту и структури заједнице риба.

Врста рибе	Абунданција (%)	Масени удео (%)	Богатство кг/ха	Продукција кг/ха/год
Клен	94,2	90,6	181,6	132,0
Скобаљ	2,9	6,8	13,6	10,0
Гргеч	2,9	2,6	5,3	3,1
Укљева	#	#	42,5	30,4
УКУПНО	100	100	243,0	175,5

- укљева је бројна риба код које није рачуната абунданција и масени удео, што је учињено за остале врсте. Међутим, њен допринос укупној продукцији је значајан и на основу процењене густине популација од 42,5 кг/ха израчуната је продукција за ову врсту која је дата у табели.

Хидро-акумулација «Крушчица»

Рибље насеље које се среће у акумулацији Крушчица је настало на углавном на бази врста које су, намерно или случајно, порибљавањима унете у језеро. Акумулација је формирана на токовима река Батурски и Караклијски Рзав које су изходно насељавале само поточне пастрмке (ми у овим токовима нисмо регистровали присуство риба, али је према трврдњама рибочуварске службе поточна пастрмка некада насељавала ове речице). Акумулација има намену за водоснабдевање, ограђена је жичаном оградом и има заштитни вегетацијски појас, тако да је врло неприступачна.

Подаци о абунданцији, масеним односима, рибљем богатству и продукцији који су дати у табели која следи базирају се на узорцима из 2007. године, пошто опсервацијама на терену нису констатоване значајније промене у станишту и структури заједнице риба.

Врста рибе	Абунданција (%)	Масени удео (%)	Богатство кг/ха	Продукција кг/ха/год
Клен	78,9	78,8	182,8	120,4
Гргеч	21,1	21,2	49,1	39,7
Укљева	#	#	32,6	25,1
УКУПНО	100	100	264,6	185,2

- укљева је бројна риба код које није рачуната абунданција и масени удео, што је учињено за остале врсте. Међутим, њен допринос укупној продукцији је значајан и на основу процењене густине популација од 32,6 кг/ха израчуната је продукција за ову врсту која је дата у табели.

На основу података из горње табеле и према процени на основу Легер – Хует-ове методе за стајаће воде могуће је очекивати укупну годишњу продукцију од око 220 кг/ха. Међутим, тренутно расположиви подаци не омогућавају прецизну процену доприноса свих појединачних врста укупној продукцији.

Хидро-акумулација «Црно Осоје»

Рибље насеље које се данас среће у акумулацији Црно Осоје је настало на углавном на бази врста које су, намерно или случајно, порибљавањима унете у језеро. Акумулација има компензациони карактер, а формирана је на току потока Црно Осоје (некада притока Белог Рзава) које је насељено само поточном пастрмком. Према

посматрањима која су обављена акумулацију данас насељавају клен, укљева и поточна пастрмка.

Ова акумулација има апсолутно природну регулацију рибљег насеља јер се на њој нити обавља риболов, нити врше порибљавања, управо због сазнања да у њој живи популација аутохтоне поточне пастрмке. Из тих разлога подаци о абунданцији, масеним односима, рибљем богатству и продукцији изостају, пошто опсервацијама на терену нису констатоване значајније промене у станишту и структури заједнице риба.

Река Рача

Профил : Рача – секција тока око 500 м узводно од манастира Рача. Анализа воде Раче у овој секцији тока и састав рибљег насеља у њему указују да је то риболовна вода горњег пастрмског (салмонидног) региона. На основу извештаја рибочуварске службе и присуства једногодишње млађи поточне пастрмке сасвим је извесно да је ова секција тока Раче природно мрестилиште поточне пастрмке. Исто тако, једина врста риба која насељава овај део тока је поточна пастрмка.

Подаци о абунданцији, масеним односима, рибљем богатству и продукцији су дати у табели која следи.

Врста рибе	Абундан- ција %	Масени удео %	Број јединки/км	Биомаса кг/км	Продукција кг/км/год.	Потен. продук. кг/км/год.
Поточна пастрмка	100	100	300	13,6	9,7	12,0

Профил : Рача – секција тока око 500 м низводно од манастира Рача. Анализа воде Раче у овој секцији тока и састав рибљег насеља у њему указују да је то риболовна вода горњег пастрмског (салмонидног) региона. Једина врста риба која насељава овај део тока је поточна пастрмка.

Подаци о абунданцији, масеним односима, рибљем богатству и продукцији су дати у табели која следи.

Врста рибе	Абундан- ција %	Масени удео %	Број јединки/км	Биомаса кг/км	Продукција кг/км/год.	Потен. продук. кг/км/год.
Поточна пастрмка	100	100	297	17,7	11,7	12,0

Река Дервента

Профил : Дервента – доњи ток. Анализа воде Дервенте у овој секцији тока и састав рибљег насеља у њему указују да је то риболовна вода горњег пастрмског (салмонидног) региона. На основу извештаја рибочуварске службе и присуства једногодишње и ндвогодишње млађи поточне пастрмке сасвим је извесно да је ова секција тока Дервенте и природно мрестилиште поточне пастрмке. Исто тако, једина врста риба која насељава овај део тока је поточна пастрмка.

Подаци о абунданцији, масеним односима, рибљем богатству и продукцији су дати у доњој табели.

Врста рибе	Абунданција %	Масени удео %	Број јединки/км	Биомаса кг/км	Продукција кг/км/год.	Потен. продук. кг/км/год.
Поточна пастрмка	100	100	500	15,7	11,6	10,0

Поток Црно Осоје

Профил : *поток Црно Осоје – доњи ток.* Анализа воде потока Црно Осоје и састав рибљег насеља у њему указују да је то риболовна вода горњег пастрмског (салмонидног) региона. Овај поток има апсолутно природну регулацију рибљег насеља јер се на њему не обавља риболов, нити врше порибљавања, управо због сазнања да у њему као и истоименој акумулацији живи популација аутохтоне поточне пастрмке. Исто тако, поточна пастрмка је и једина врста риба која насељава овај ток.

Подаци о абунданцији, масеним односима, рибљем богатству и продукцији који су дати у табели која следи базирају се на узорцима из 2007. године, пошто опсервацијама на терену нису констатоване значајније промене у станишту и структури заједнице риба.

Врста рибе	Абунданција %	Масени удео %	Број јединки/км	Биомаса кг/км	Продукција кг/км/год.	Потен. продук. кг/км/год.
Поточна пастрмка	100	100	360	2,1	0,8	10,0

Змајевачки Поток

Профил : *Змајевачки поток – доњи ток.* Анализа воде Змајевачког потока и састав рибљег насеља у њему указују да је то риболовна вода горњег пастрмског (салмонидног) региона. Овај поток има апсолутно природну регулацију рибљег насеља јер се на њему не обавља риболов, нити се врше порибљавања. Исто тако, поточна пастрмка је и једина врста риба која насељава овај поток.

Подаци о абунданцији, масеним односима, рибљем богатству и продукцији који су дати у табели која следи базирају се на узорцима из 2007. године, пошто опсервацијама на терену нису констатоване значајније промене у станишту и структури заједнице риба.

Врста рибе	Абунданција %	Масени удео %	Број јединки/км	Биомаса кг/км	Продукција кг/км/год.	Потен. продук. кг/км/год.
Поточна пастрмка	100	100	240	1,6	1,0	10,0

Поток Јаревац

Профил : Јаревац – средњи део тока (пре шуме). Анализа воде потока Јаревац у средњем делу тока кроз ливаду пре шуме, указује да је то риболовна вода која би требало да припада горњем пастрмском (салмонидном) региону. Међутим, у узорцима из 2007. године регистровано је присуство већег броја пијора узраста 1+ до 4+, као једине врсте риба која насељава поток. У 30-метарском профилу у коме је тада обављено узимање узорака констатовано је присуство великог броја примерака пијора, од којих је за анализу узето само око 2-5 % примећених јединки. Укупна процењена биомаса пијора је 108,6 кг/км.

Подаци о абунданцији, масеним односима, рибљем богатству и продукцији који су дати у табели која следи базирају се на узорцима из 2007. године, пошто опсервацијама на терену нису констатоване значајније промене у станишту и структури заједнице риба.

Врста рибе	Абундан- ција %	Масени удео %	Број јединки/км	Биомаса кг/км	Продукција кг/км/год.	Потен. продук. кг/км/год.
Пијор	100	100	око 50.000	108,6	63,8	10,0

Према процени на основу Легер – Хует-ове методе, годишњи потенцијални прираст продукције би у потоку Јаревац требало би да износи 10,0 кг/км биомасе рибе. Емпиријски израчуната годишња продукција износи 63,8 кг/км. Овакви односи потенцијалног и емпиријског годишњег прираста у коме је реализована продукција знатно виша од потенцијалне и у овом случају су последица врло специфичног и интересантног поточног екосистема. Аутохтона и изолована популација пијора би у будућности могла бити предмет значајних ихтио-еколошких истраживања. Међутим, постоји потенцијална опасност од загађења реке из оближњих угоститељских обеката, па је неопходно редовно праћење квалитета воде у Јаревцу.

Јокића Поток

Профил : Јокића поток – средњи ток. Анализа воде у Јокића потоку у његовом средњем току указује да је то риболовна вода која припада горњем пастрмском (салмонидном) региону. Међутим, током узорковања које је обављено на 100-метарском профилу није забележено присуство риба у овом делу тока.

Омарско Врело

Профил : Омарско врело – горњи ток. Анализа воде Омарског врела у његовом горњем току указују да је то риболовна вода која припада горњем пастрмском (салмонидном) региону. Међутим, током узорковања које је обављено на 100-метарском профилу није забележено присуство риба у овом делу тока.

Батурски Рзав

Профил : Батурски Рзав – средњи и доњи ток. Анализа воде Батурског Рзава у његовом средњем и доњем току указују да је то риболовна вода која припада горњем пастрмском (салмонидном) региону. Током узорковања које је обављено на два 100-

метарска профила (2012. године) није забележено присуство риба у овим деловима тока.

Караклијски Рзав

Профил : Караклијски Рзав – средњи и доњи ток. Анализа воде Караклијског Рзава у његовом средњем и доњем току указују да је то риболовна вода која припада горњем пастрмском (салмонидном) региону. Тренутно, ситуација је, што се тиче насеља риба, идентична са Батурским Рзавом.

Река Врело

Водоток је порибљен дужичастом пастрмком из рибњака који користи воду са Врела и мањим бројем младица убаченим из реке Дрине и тренутно има украсно-туристички карактер. Обзиром да је водоток обухваћен територијом парка од недавно, немамо превише података о њему. Риболов је трајно забрањен

Риболовна жетва, структура улова и риболовни притисак

На основу наших анализа састава рибљих насеља у појединим акумулацијама, узрасне структуре главних риболовних врста, актуелног нивоа реалне продукције и карактеристика потенцијалне продукције, начињена је процена безбедне риболовне жетве на годишњем нивоу у водама на рибарском подручју Националног парка «Тара» која би гарантовала дугорочну стабилну експлоатацију рибљег фонда без опасности од ремећења квалитативне и квантитативне структуре (односно прелова), и ти подаци су дати у следећој табели.

АКУМУЛАЦИЈА	ПРОДУКЦИОНИ ПОТЕНЦИЈАЛ (кг/ха)	РИБОЛОВНА ЖЕТВА (кг)
Перућац	380	32.000
Заовине	250	55.000
Спајићи	220	750
УКУПНО:	-	87.750

Досадашњи регистрован улов је, према расположивим подацима, гледано са аспекта појединачног риболовца у просеку износио око 1,1 кг рибе по риболовном дану, а поштујући процене да сваки риболовац у просеку нема више од 50 риболовних дана током године.

Укупна годишња риболовна жетва на рибарском подручју Националног парка «Тара» је процењена на укупно 87.750 кг. Са аспекта појединачних улова ова оваква жетва омогућава улов од између 2 и 3 кг по риболовном дану (под условом да појединачни риболовац нема више од 50 риболовних дана годишње, као и да нема више од 1000 легалних риболоваца из целог региона), што је за неколико пута више од досадашњих 1,1 кг по риболовцу и риболовном дану узимајући у обзир да нема ни приближно 1000 риболоваца у току године. Процењена индивидуална жетва подразумева да гостујући риболовци не пређу више од 30 % риболовног притиска који остварују домаћи риболовци. У ове калкулације укључен је и криволов у свим својим облицима, а који је процењен на око 25 % укупне жетве. Сасвим је јасно да се смањивањем криволова у одговарајућој пропорцији повећава и појединачна и укупна легална риболовна жетва.

У табели која следи дат је приказ просечне заступљености и опсега заступљености појединих врста риба у жетви у периоду 2012. – 2014. године (за 2015 годину још увек нису доступни податци, али по извештајима рибочуварске службе нема битнијих промена у заступљености појединих врста риба у жетви). Може се приметити да заступљеност појединих врста риба у улову не одступа значајније од заступљености која је дата у Програму управљања рибарским подручјем „Национални Парк Тара“ за период 2013. – 2022. година, осим у случају гргеча који се лови нешто мање од пожељних количина и сома који је значајније заступљен у уловима од вредности која је дата у Програму управљања рибарским подручјем. Међутим, како количине које се лове чине мање од 5 % од безбедне жетве, претходне чињенице немају значаја са аспекта евентуалног угрожавања популација риба претераним изловом.

ЗАСТУПЉЕНОСТ ВРСТА РИБА У ЖЕТВИ У ПЕРИОДУ 2012. – 2014.		
Врста рибе	Просечна заступљеност у жетви (%)	Опсег заступљености у жетви (%)
Пастрмске рибе (дужичаста пастрмка)	1,4	0,7 - 1,8
Скобаљ	13,2	3,5 - 21,5
Плотица	22,1	15,1 - 26,1
Клен	14,3	8,9 - 18,4
Укљева	10,0	7,5 - 11,6
Гргеч	6,6	4,4 - 8,9
Шаран	0,0	0,0
Сом	27,4	23,4 - 29,6
Остале врсте	5,0	1,5 - 8,6
УКУПНО	100	-

ВАЖНА НАПОМЕНА ЗА СВЕ ДЕЛОВЕ РИБАРСКОГ ПОДРУЧЈА :

Процењена риболовна жетва се има схватити као дозвољена риболовна квота за једну годину при тренутним продукционим условима. Уколико се рибарственим статистикама покаже да се услови продукције побољшавају, квоте за поједине врсте се пропорционално могу повећавати максимално до нивоа потенцијалне жетве. Уколико статистика покаже да се услови погоршавају квоте се пропорционално смањују. Поменуте мере се предлажу како не би дошло до прелова.

2. ДОЗВОЉЕНИ ГОДИШЊИ И ДНЕВНИ ИЗЛОВ РИБЕ ПО ВРСТАМА

Хидро-акумулација „Бајина Башта“ (Перућачко језеро)

Режим риболова. Основна мера у режиму риболова би се односила на потпуну забрану риболова смуђа и аутохтоних салмонидних риба (поточна и језерска пастрмка и младица) током трајања Програма управљања рибарским подручјем за 2016-у год., а са основним циљем опоравка популација ових врста у језеру. Забрана се не односи на дужичасту пастрмку. За остале врсте, у тренутним продукцијским условима, ограничава се дневни улов од највише до 5 кг аутохтоних риба. Када један уловљен примерак прелази масу од 5 кг, за све аутохтоне врсте риба, не важи ограничење дневног улова у комадима, већ се у таквим случајевима сматра да је испуњен максималан дневни улов у маси.

Што се тиче техника и начина риболова, поред оних који су прописани Правилником о начину, алатима, опреми и средствима којима се обавља привредни риболов, као и начину, алатима, опреми и средствима којима се обавља рекреативни риболов („Сл. Гласник“ РС, бр. 73/2010), због врло специфичне конфигурације терена корисник дозвољава употребу чамаца у рекреативном риболову у складу са правилником о унутрашњем реду Националног парка „Тара“.

Риболов на све аутохтоне врсте риба се одвија до процењене безбедне жетве, о чему највише рачуна воде рибочувари, а након тога се обуставља без обзира на доба сезоне.

Хидро-акумулација «Заовине»

У тренутним продукцијским условима ограничава се дневни улов од највише до 3 кг аутохтоних риба. Салмонидне рибе су забрањене за риболов у току трајања овог годишњег програма, изузев дужичасте пастрмке. Када један уловљен примерак прелази масу од 3 кг, за све аутохтоне врсте риба, не важи ограничење дневног улова у комадима, већ се у таквим случајевима сматра да је испуњен максималан дневни улов у маси.

Због врло специфичне конфигурације терена корисник дозвољава употребу чамаца у рекреативном риболову у складу са правилником о унутрашњем реду Националног парка „Тара“.

Риболов се одвија до процењене безбедне жетве, о чему највише рачуна воде рибочувари, а након тога се обуставља без обзира на доба сезоне.

Хидро-акумулација «Спајићи»

У тренутним продукцијским условима ограничава се дневни улов од највише до 3 кг аутохтоних риба. Салмонидне рибе су забрањене за риболов у току трајања овог годишњег програма. Период у ком је дозвољен риболов је од 15.06.2016. године до 30.09.2016. године. Риболов се одвија до процењене безбедне жетве, о чему највише рачуна воде рибочувари, а након тога се обуставља без обзира на доба сезоне. У случају промене концепта газдовања мења се и режим риболова и усклађује са новонасталом ситуацијом. На овој акумулацији забрањује се употреба чамаца, живих мамаца и употреба више од једног штапа по риболовцу.

Хидро-акумулација «Крушчица»

У тренутним условима риболов се због примарне намене акумулације не може обављати. У току трајања овог програма забрањује се риболов у овој риболовној води. Нако тога ће се, уз резултате мониторинга, обавити контрола стања рибљег фонда у акумулацији, па ће се одлучити о евентуалној промени режима риболова.

Хидро-акумулација „Црно Осоје“

Како је Црно Осоје мала акумулација са површином не већом од 1 ха, као и због основане претпоставке да је насељено популацијом поточне пастрмке са оригиналним аутохтоним генофондом (који може послужити као извор матичног материјала) налажемо потпуну забрану риболова на овој води за време трајања овог годишњег програма.

На свим осталим риболовним водама којима управља Ј.П. «Национални Парк Тара», забрањен је сваки риболов, а активности на њима се обављају у складу са Програмом управљања рибарским подручјем «Национални Парк Тара» за период 2013 – 2022 године.

Риболовне квоте у појединачним риболовним водама

На основу података сакупљених приликом израде Програма управљања рибарским подручјем "Национални Парк Тара" 2013. – 2022. године и према процени на основу Легер – Хует-ове методе за стајаће воде дошло се до очекиване укупне годишње продукције за сваку риболовну воду посебно.

Безбедном риболовном жетвом која неће угрозити стабилно стање рибљег фонда у дужем периоду за акумулацију Перућац сматра се укупна годишња жетва која је доступна за експлоатацију у количини од око 92 тоне. Од тога део акумулације који припада Ј.П. "Национални Парк Тара" може дати жетву од 32 тоне.

Акумулација Заовине може дати укупну годишњу жетву која је доступна за експлоатацију у количини од око 55 тона.

Акумулација Спајићи може дати укупну годишњу жетву која је доступна за експлоатацију у количини од око 750 килограма (0,75 тона).

Структура риболовне жетве са аспекта учешћа појединих (главних) риболовних врста је процењена на основу садашњег стања ихтиоценоза у језерима, структуре риболовних ловина и предпоставке да ће се усвојити препорука да се језера поступно трансформишу у атрактивне салмонидне риболовне воде са аутохтоним пратећим врстама риба (клен, скобаљ, плотица, речна мрена).

СТРУКТУРА ЖЕТВЕ		
Врста рибе	Заступљеност у жетви (%)	Количина за излов (кг)
Пастрмске рибе (дужичаста пастрмка)	5	4.537,5
Скобаљ	10	9.000
Плотица	20	17.000
Клен	20	17.000
Укљева	5	4.537,5
Гргеч	20	17.600
Шаран	5	4.537,5
Сом	5	4.537,5
Остале врсте	10	9.000
УКУПНО	100	87.750

3. ДИНАМИКА ПОРИБЉАВАЊА РИБАРСКОГ ПОДРУЧЈА ПО ВРСТАМА И КОЛИЧИНИ РИБА, ВРЕМЕНУ И МЕСТУ ПОРИБЉАВАЊА, КАО И ПОТРЕБНА НОВЧАНА СРЕДСТВА

На риболовним водама рибарског подручја „Национални парк Тара“ у 2016-ој години се не предвиђа порибљавање.

Програмом управљања рибарским подручјем у Националном парку „Тара“ за период 2013. – 2022. година предвиђено је да се поновно проверавање стања рибљег фонда на рибарском подручју „Национални парк Тара“ обави током 2015. године у склопу мониторинга квалитативног састава и узрасне структуре рибљег фонда, биомасе,

продукције и риболовног притиска на рибљи фонд, а онда на основу добијених резултата, одредити даље, евентуалне потребе за порибљавањем. Теренски радови на риболовним водама су обављени током године и до краја децембра се очекује писани извештај (мониторинг) од стране Института за мултидисциплинарна истраживања из Београда.

Привремене забране риболова након порибљавања

Обзиром да је крајем 2014-е и почетком 2015-е године извршено порибљавање смуђем акумулације „Бајина Башта“ (перућачко језеро), свако порибљавање прати забрана риболова у порибљеном сектору у трајању од 3 месеца до 2 године. Унетој млађи смуђа треба допустити да се без ометања уклопи и аклиматизује на нове услове средине. На риболовним водама "Национални Парк Тара" ова мера забране риболова за порибљену врсту се примењује све до краја 2016-е. године.

4. МЕРЕ И НАЧИН ЗАШТИТЕ И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА РИБЉЕГ ФОНДА

Заштита риба спроводи се једино добрим радом опремљене и адекватно, наравно у складу са могућностима, награђене рибочуварске службе. Да би се обезбедио добар рад рибочуварске службе, неопходно је обезбедити одговарајућу опрему (возило, чамац са мотором, радну одећу, обућу и помоћна средства), као и средства за њено коришћење и одржавање (гориво, поправке, обнављање). Приликом контроле риболова, потребно је обратити пажњу на риболовне алате којима се риба лови. Поступање рибочувара према риболовцу мора бити доследно и уједначено, без обзира да ли је реч о мештанину или риболовцу на гостовању. Имајући у виду да је овде у питању риболов у Националном парку треба најстроже третирати коришћење риболовних алата и средстава који указују да циљ риболова није рекреација већ излов. Добрим радом рибочуварских служби спречити обављање риболова без риболовне дозволе откривањем оваквих прекршиоца, применом законски дефинисаних мера и доследним инсистирањем на одговарајућем кажњавању прекршиоца.

Пошто су риболовне воде парка углавном представљене акумулацијама, криволов може бити посебно изражен употребом различитих мрежарских алата, струкова, ноћни риболов помоћу светла и остију и сл. Нарочито велике штете могу се нанети у време мреста, па тада и рибочуварски надзор мора бити појачан. Поред тога, у унапред планираним акцијама сузбијања криволова, посебно у време мреста, било би пожељно да рибочуварима асистира полиција, због реалне опасности од конфликта и потенцијалних физичких сукоба са рибокрадицама, које у то време често раде организовано и у групама. Овакви облици криволова су са врло негативним последицама по рибљи фонд, захтевају најенергичније облике борбе на његовом сузбијању и ригорозном кажњавању прекршиоца. Адекватно кажњавање криволоваца је последњих година полако почело да улази у праксу наших судова и први процеси тог карактера су добијени. Одштетна средства или њихов део, који су добијени на тај начин требало би уложити у унапређење стања рибљег фонда и његову заштиту. Обзиром да се део риболовне воде Х.А. "Перућац" поклапа са државном границом, јако је важно обезбедити помоћ пограничне полиције са којом треба повремено организовати заједничке контроле рибарског подручја.

У ЈП "Национални парк Тара" ради професионална рибочуварска служба са пуним радним временом у склопу радне јединице „Лов и риболов“. Служба лова и риболова располаже са два радника који обављају послове „чувара природе – рибочувара“, али постоји могућност ангажовања већег броја рибочувара у моментима када се за то укаже потреба. Поред стално запослених „чувара природе – рибочувара“ у

рад службе се повремено укључује и пет радника службе лова и риболова који имају лиценцу за рибочувара и испуњавају услове за обављање тог посла.

У току године потребно је наставити са израдом и заменом постојећих табли за обележавање рибарског подручја, а које нису замењене у току 2015-е године, у складу са Правилником о начину обележавања граница рибарског подручја. На тај начин ће јавност, а пре свега риболовци бити боље обавештени о условима и начину риболова, што ће свакако допринети бољој заштити рибљег фонда.

Појачан рибочуварски надзор у склопу редовних активности, са посебним акцентом на забрану риболова на заштићене врсте и смуђа као тек порибљену врсту, у овој и наредним годинама, ставити на листу приоритета у заштити рибљег фонда. Поред стално запослених рибочувара у рад службе повремено укључивати и два рибочувара волонтера, када за то постоји могућност. Рибочуварска служба треба да максимално користи зграду контролног пункта на језеру „Перућац“, одакле рибочувари брже и лакше стижу на удаљена места рибарског подручја „Национални Парк Тара“. Користити могућности заједничких контрола са пограничном полицијом која има шири овлашћењу у смилу кретања по целом акваторију перућачког језера и контроле објеката и возила. Максимално користити сва расположива техничка средства и тежити ка њиховом осавремењавању у складу са потребама службе и могућностима предузећа.

До евентуалног остварења наведених сугестија, појачан надзор ће се обављати у форми следећих активности:

- контрола забране риболова врста које су трајно или привремено забрањене за риболов;
- контрола забране риболова на локалитетима на којима је уведена мера апсолутне забране риболова у сврху заштите других врста сем риба, као и на локалитетима који су проглашени рибљим мрестилиштима;
- контрола риболова на теренима за које је уведена привремена забрана; риболова у дефинисаном временском интервалу;
- редовна контрола рибљих мрестилишта и праћење активности матичних примерака током периода репродукције;
- контрола да ли се риболов одвија у складу са прописаним режимом;
- контрола појаве утицаја загађивача и адекватно и правовремено реаговање у случају акцидената;
- интензивирање активности на сузбијању свих видова криволова, а посебно у вези за коришћењем мрежарских алата;
- упозоравање свих посетилаца парка да не остављају чврсти отпад за собом;
- едукативни рад са риболовачком популацијом, посебно са млађим категоријама.
- увођење редовне, периодичне контроле свих акумулација, изворишта и водотокова у смислу праћења температуре воде, количине растворљивог кисеоника, водостаја и осталих битних карактеристика вода, од момента када се добије опрема за анализу воде.

Утврђивање посебних станишта риба и риболовних забрана (резервата)

Ово је мера која је у пракси дала врло добре резултате. Основна улога ове рибарствено-заштитне мере је да се поједини делови водених станишта, због свог значаја за репродукцију и одржавање укупног риболовног фонда, трајно заштите од риболовног коришћења (изузетак представља риболов у научно-истраживачке сврхе). Из тих делова рибарског подручја врши се потпуно природно узводно и низводно попуњавање популација јединкама које, у генетичком смислу, представљају најбоље комбинације особина карактеристичних за локално репродуктивно јато. Дакле, резерват преставља подручје, који поред значаја за обнову рибљег фонда има значаја и за очување локалног генофонда појединих врста риба. Резервати могу послужити и као

извор матичног материјала за контролисану репродукцију и добијање већих количина млађи за потребе порибљавања. У категорију посебних станишта убраја се акумулација "Полошница" и горњи ток реке Раче. Поред посебних станишта, уведена је категорија динамичних резервата, који су временски ограничени. Овим Програмом се залив реке Дервенте и даље користи као динамични резерват где је забрањен сваки риболов у периоду од 15.03. до 15.06., а акумулација Спајићи има установљену забрану риболова у периоду од 01.10. текуће, до 15.06. наредне године. Акумулација „Крушчица“ има статус трајног резервата (обзиром да се ради о акумулацији за водоснабдевање). На делу риболовне воде ХА "Перућац" од места "Грлац" (7-и км. узводно од бране) до Брусничког потока (24,5 км. Узводно од бране), установљен је динамични резервату ком је забрањен рекреативни риболов у периоду од 01.11. текуће до 30.04. наредне године.

Режим риболова

Заштита и коришћење рибљег фонда Националног парка Тара спроводи се кроз мере и услове којих се корисник овог рибарског подручја мора придржавати, а који су садржани у:

а) националним законским и подзаконским актима:

- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда (Службени Гласник РС бр. 128/2014)
- Закон о Националним парковима (Службени гласник РС, бр. 84/2015)
- Закон о заштити природе (Службени гласник РС, бр. 36/2009, 88/2010 и 91/2010);
- Закон о заштити животне средине (Службени гласник РС, бр. 135/04 и 36/09);
- Правилник о начину, алатима и средствима којима се обавља привредни риболов, као и о начину, алатима, опреми и средствима којима се обавља рекреативни риболов (Службени Гласник РС, бр. 73/2010),
- Наредба о мерама за очување и заштиту рибљег фонда (Службени гласник РС бр. 56/2015),
- Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива (Службени Гласник РС, бр. 05/2010 и 47/2011);

б) Обавезним програмско планским документима (Програм управљања рибарским подручјем НП „Тара“ 2013-2022. и одговарајућим Годишњим програмом управљања рибарским подручјем НП „Тара“.

Основни видови регулисања режима риболова на територији парка дати су програмским планским документима и обухватају риболовне воде и локалитете са трајним и ограниченим риболовом. Поред општих и посебних услова регулисања режима риболова прописаних одговарајућим законским и подзаконским актима, потребно је предузимање следећих додатних мера регулисања риболовног режима у сврху заштите и унапређења стања рибљих популација, а са посебним освртом на врсте од наглашеног конзервационог значаја:

- забрана риболова на подручју ушћа Дервенте (природно мрестилиште) у време пролећног мреста риба од 15. 03. до 15. 06.;
- забрана риболова у акумулацији Црно Осоје (посебно станиште);
- забрана риболова живим рибљим мамцем у акумулацији Сапајићи ;
- забрана риболова на акумулацији „Спајићи“ у периоду од 1.10 текуће године до 15.06 наредне године;
- забрана риболова у акумулацији „Крушчица“(акумулација за водоснабдевање);

- потпуна забрана употребе бабушке и амурског чебачока као живих мамаца у риболову на грабљивице у акумулацијама Перућац и Заовине;
- на делу риболовне воде ХА "Перућац" од места "Грлац" (7-и км. узводно од бране) до Брусничког потока (24,5 км. Узводно од бране), забрањен је рекреативни риболов у приоду од 01.11. текуће године до 30.04. наредне године, ношење прибора и алата за риболов као и ношење ватреног оружја, осим за организоване групе ловаца у пратњи ловочувара;
- На риболовним водама "Национални Парк Тара" забрањује се рекреативни риболов у току целе године у периоду од 21 до 3 часа у периоду летњег рачунања времена, а од 18 до 5 часова у периоду зимског рачунања времена.
- забрана за лов поточне, језерске пастрмке, младице и смуђа за време трајања годишњег програма.

16. ПРОГРАМ ЕДУКАЦИЈЕ РЕКРЕАТИВНИХ РИБОЛОВАЦА

Ј.П. „Национални Парк Тара" у оквиру својих активности везаних за рибарство, последњих година је уложио доста труда и средстава која се директно тичу информисања, образовања и сваког приближавања риболоваца и грађана, пре свега, рекреативном и спортском риболову. Упознавајући их на тај начин са значајем очувања и унапређења водених еко система, основним и посебним кодексима понашања на води и подстичући их на бављење рекреативним и спортским риболовом или другим рекреативним активностима на води.

У складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда (Сл. Гласник бр. 128/2014; члан 43.) и могућностима Корисника установљава се следећи обим и садржај Програма едукације рекреативних риболоваца:

У циљу информисања туриста, риболоваца и свих заинтересованих лица о могућностима и начину коришћења риболовних вода и других вредности Националног Парка Тара изграђена су два контролно информативна пункта на самој обали језера „Перућац" на главном прилазном путу и на локацији Митровац у близини „Заовљанских“ језера. Информације дају запослена лица на информативном пункту или рибочувари који ту бораве до изласка у контроле и редовне обиласке риболовних вода. Сваки заинтересовани грађанин, у току риболовне сезоне, може добити и штампане флајере са информацијама о правилима и условима као и могућностима обављања рекреативног риболова. На информативном пункту се могу извадити дозволе за рекреативни риболов.

Радити штампани материјал у коме се налазе основна и посебна правила риболова на риболовним водама корисника, минималне мере дозвољених врста за риболов, ловостаји, ограничења у риболову ..(све у складу са тренутно важећим законима и прописима). Сваки риболовац приликом куповине дозволе за риболов уз дозволу неизоставно треба да добија овакав материјал. Поред тога исти по могућству достављати радњама које продају риболовачку опрему и прибор (како у нашем граду, тако и у неким околним градовима), у којима ће материјал бити бесплатно подељен заинтересованим лицима. Обезбедити да сваки риболовац уз издату дозволу добио и штампано упутство о начину вођења евиденције о улову рибе на обрасцу Е-1 предвиђених Правилником о изгледу и садржини обрасца евиденције улова риболоваца и начину вођења евиденције о улову рибе.

Пре почетка риболовне сезоне на локалном радију и телевизији користити могућност емитовања информативних прилога и обавештења везана за начин и услове обављања рекреативног риболова и све оно што је везано за евентуалне промене настале услед усклађивања са нововажећим законским прописима. Активно учествовати у евентуално организованим емисијама које се тичу одрживог развоја рибљег фонда. На сајту предузећа постављати интернет презентације и важна

обавештења која доприносе максималној обавештености риболоваца о условима и начину риболова на риболовним водама парка.

У току месеца маја и јуна на контролно-информативном пункту у Перућцу у склопу редовне регистрације чамаца организовати предавање за све заинтересоване риболовце из области заштите рибљег фонда, законских регулатива у риболову са посебним освртом на права и обавезе риболоваца те на општа и посебна правила понашања на риболовној води уопште.

У циљу подизања свести риболоваца, користити сваку прилику у контакту са рибочуварима да им се пренесе што више знања и информација о начину заштите и одрживог коришћења рибљег фонда, те на тај начин стекне поверње риболоваца и прошири сарадња у деловању против рибокрадица и других неодговорних лица, која на било који начин наносе штету рибарском подручју.